

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/143/2021
Identifikačné číslo spisu: 1516202339
Dátum vydania rozhodnutia: 27.10.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Mario Dubaň
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1516202339.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Poľnohospodárska Pôda s.r.o., so sídlom v Bratislave, Sibírska 55, IČO: 44 138 369, zastúpeného LawService, s.r.o., so sídlom vo Zvolene, Stráž 223, proti žalovanej P. N., bývajúcej v N., Ď. XX, zastúpenej JUDr. Peter Havlík advokátska kancelária s.r.o., so sídlom v Nitre, Damborského 13, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 14 C 128/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 21. októbra 2020 sp. zn. 5 Co 199/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalovanej priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 10. mája 2019, č. k. 14 C 128/2016-142 zamietol žalobu a žalovanej priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal určenia, že je výlučným vlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k. ú. R., obec R., okres Nitra, zapísanej Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor na LV č. XXXX ako parc. registra „C“ evidovaná na mape určeného operátu, parc. č. XXXX, druh pozemku: orná pôda o výmere 624 m² (ďalej aj „nehuteľnosť“) a po pripustení zmeny žaloby sa domáhal určenia, že bol vlastníkom nehnuteľnosti ku dňu vyvlastnenia tejto nehnuteľnosti. Predmetné určenie žiadal na tom základe, že podľa kúpnej zmluvy č. XXXXX/XXXX/XXXX/Lužianky/XXX/JulEv bola ako vlastníka pozemku zapísaná do katastra nehnuteľností spoločnosť MH Invest s.r.o. a kúpnu zmluvou č. 20160027 spoločnosť MH Invest II s.r.o. Právoplatnosťou rozhodnutia č. OU-NR-OVBP2-2016/032185-53 došlo okrem iného k vyvlastneniu pozemku v prospech spoločnosti MH Invest s.r.o a náhrada za vyvlastnenie má byť uložená do úschovy na tunajšom súde. Žalobca dôvodil, že nakoľko kúpna zmluva, ktorú uzavrel so žalovanou je platná a na jej základe nadobudol vlastnícke právo k pozemku, sú následné prevody nulitné z dôvodu ich rozporu so zásadou „nemo plus iuris“. Mal za to, že bolo vyvlastnené jeho vlastnícke právo k pozemku a nie vlastnícke právo MH Invest II, s.r.o., a teda jemu má byť vyplatená náhrada za vyvlastnenie. Pre vyplatenie náhrady za vyvlastnenie musí preukázať, že bol vlastníkom pozemku ku dňu

jeho vyvlastnenia, ktorú skutočnosť môže preukázať iba určujúcim rozsudkom súdu, čím preukazuje svoj naliehavý právny záujem na určení požadovanom zmenenou žalobou. Súd prvej inštancie skonštatoval, že žalobca po pripustení zmeny žaloby žiadal určiť, že bol vlastníkom nehnuteľnosti ku dňu vyvlastnenia nehnuteľnosti, t. j. požaduje určenie práva podľa § 137 písm. c/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Uviedol, že základnou podmienkou dôvodnosti a východiskom úspešnosti takejto určovacej žaloby je existencia právneho záujmu na požadovanom určení, ktorý musí byť naliehavý. Vychádzal z toho, že nejde o žalobu, pri ktorej naliehavý právny záujem na určení žalobca nemusí preukazovať, pretože nejde o prípad, že by tento právny záujem vyplýval z osobitného predpisu (§ 137 písm. c/ CSP, veta za bodkočiarkou). Súd prvej inštancie následne dospel k záveru, že žalobca nemá na požadovanom určení naliehavý právny záujem a pripomenul, že žalobca žiada určiť vlastnícke právo spätne, t. j. ku dňu vyvlastnenia, pričom žalobou podľa § 137 písm. c/ CSP sa určuje, či tu právo je alebo nie je, ale nie o tom, či tu právo v minulosti bolo a zdôraznil, že v danom prípade sa nejedná o žalobu, ktorá rieši aktuálnu otázku. Ďalej objasnil, že žalobca nemôže mať naliehavý právny záujem na požadovanom určení, pretože vzhľadom na vznik predkupného práva štátu po uzatvorení, ale pred vznikom vlastníckeho práva vkladom do katastra nehnuteľností (pričom predkupné právo štátu bolo následne uplatnené), nikdy žalobca nebol a ani nemohol byť zapísaný ako vlastník predmetnej nehnuteľnosti, t. j. nenadobudol ani nemôže nadobudnúť vlastnícke právo. Okresný súd poukázal na obdobný prípad posudzovaný Krajským súdom v Nitre (sp. zn. 8 Co 297/2018), ktorý upriamil pozornosť na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) sp. zn. 6 Sžrk 3/2018, v ktorom vyslovil, že zmluvná voľnosť vlastníkov pozemku, ku ktorým sa viaže zákonné predkupné právo štátu (§ 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z.z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy investícií a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) je obmedzená priamo zo zákona. Vlastníci dotknutých nehnuteľností (pozemkov) sú potom povinní v prípade ich zamýšľaného predaja tieto prednostne ponúknuť na kúpu štátu. Neprihliadnutie katastrálneho úradu v konaní o povolenie vkladu vlastníckeho práva z kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľností na existenciu inštitútu zákonného predkupného práva štátu obmedzujúceho zmluvnú voľnosť povinného subjektu, je v rozpore s účelom a cieľmi zákona č. 175/1999 Z.z. a to aj vtedy, ak predkupné právo štátu vzniklo ex lege až po uzavretí kúpnej zmluvy, ktorá je predmetom konania o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Pri svojom rozhodovaní súd prvej inštancie vychádzal aj z nespornej skutočnosti, že účelom požadovaného určenia nie je zmena osoby zapísanej ako vlastník v katastri nehnuteľností, ale vyplatenie náhrady za vyvlastnený pozemok a zdôraznil, že žaloba o plnenie má prednosť pred žalobou o určenie. Žalobný nárok na plnenie by konzumoval aj určovací žalobný nárok, prípadne sa domáhať určenia, že komu tvrdená náhrada za vyvlastnenie patrí. Vo vzťahu k poznámke podľa § 228 ods. 2 CSP okresný súd bol názoru, že táto síce pôsobí aj voči neskorším nadobúdateľom nehnuteľnosti a prioritne má upozorňovať na to, že v prebiehajúcim konaní môže byť určené vlastnícke právo osoby, ktorá si dala poznámku zapísať a prípadné pozitívne rozhodnutie sa bude vzťahovať aj na neskorších vlastníkov; v tomto konaní však žalobca nežiada dosiahnutie zápisu jeho osoby do katastra nehnuteľností ako vlastníka, ale mu ide o vyplatenie náhrady za pozemok s dôvetkom, že poznámka má význam iba vtedy, ak dôjde na základe rozhodnutia k zápisu nového vlastníka do katastra nehnuteľností. Za predpokladu, že žalobca nemá na požadovanom určení naliehavý právny záujem, potom podľa ustálenej judikatúry nie je potrebné vecou samou sa zaoberať. Podľa názoru okresného súdu však žalobe nebolo možné vyhovieť ani z vecnej stránky, pretože určení vlastníckeho práva bráni dodatočná nemožnosť plnenia. Objasnil, že pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva na základe kúpnej zmluvy vzniklo štátu predkupné právo k spornému pozemku a to priamo zo zákona, dňom schválenia návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii vládou a to 8. júla 2015. V prípade, ak po uzavretí kúpnej zmluvy a pred rozhodnutím správneho orgánu o návrhu na vklad vlastníckeho práva vzniklo štátu predkupné právo, je potom správny orgán povinný na toto predkupné právo prihliadať (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžrk 5/2017). Keďže uvedená skutočnosť nespôsobuje neplatnosť zmluvy, ale bráni jej realizácii a tým nastáva dodatočná právna nemožnosť dohodnutého plnenia, súd prvej inštancie uzavrel, že plnenie dohodnuté v kúpnej zmluve zo 17. júna 2015 sa stalo po vzniku záväzku nemožným a povinnosť žalovaného plniť zanikla podľa § 575 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“), čím zanikol aj tento záväzok. Na uvedenom základe súd prvej inštancie aplikujúc § 137 písm. c/, § 282 ods. 2 CSP, § 132 ods. 1, § 133 ods. 2, § 575 ods. 1

Občianskeho zákonníka, § 6 ods. 6 zákona č. 282/2015 Z.z. v spojení s § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z.z. dospel k záveru, že žalobca nemôže nikdy nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti a nemôže byť jeho vlastníkom ani ku dňu jeho vyvlastnenia a žalobu ako nedôvodnú zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a nevzhladol existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa na strane žalobcu (§ 257 CSP), ktoré mali spočívať v tom, že iba žalovaná mohla porušiť predkupné právo.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 21. októbra 2020 sp. zn. 5 Co 199/2019 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie za použitia Čl. 2 ods. 1 základných princípov, § 191 ods. 1, § 137 písm. c/, § 220 ods. 2 a § 217 ods. 1 veta prvá CSP odôvodnil jeho vecnou správnosťou a v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 1, ods. 2 CSP). Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalej doplnil, že reflektujúc priebeh prevodu nehnuteľnosti medzi uvedenými subjektmi až do momentu ich vyvlastnenia, súd prvej inštancie správne skonštatoval, že nejde o žalobu riešiacu aktuálnu otázku a samotný žalobca nemôže mať naliehavý právny záujem na požadovanom určení, pretože vzhľadom na vznik predkupného práva štátu po uzatvorení zmluvy, ale pred vznikom vlastníckeho práva vkladom do katastra nehnuteľností (pričom predkupné právo štátu bolo následne uplatnené) žalobca nikdy nebol a ani nemohol byť zapísaný ako vlastník predmetnej nehnuteľnosti, t. j. nenadobudol a ani nemôže nadobudnúť vlastnícke právo. K nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení krajský súd považoval za potrebné uviesť, že žalobcovi z pripustenej zmenenej žaloby nejde o určenie vlastníckeho práva, ale o to, aby mal vydané rozhodnutie, na základe ktorého si bude môcť pred OÚ Nitra uplatniť vyplatenie náhrady za vyvlastnenie zloženej do úschovy, z čoho mu vyplynulo, že potom už ide o iné konanie. Na margo namietaného nedostatočného vysporiadania sa okresného súdu s predkupným právom a dodatočnou nemožnosťou plnenia v rámci odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolací súd poznamenal, že so zaujatými právnymi závermi okresného súdu súhlasí s tým, že preskúmanie v tejto oblasti považuje za nadbytočné z dôvodu správneho konštatovania súdu prvej inštancie ohľadne nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane žalobcu. V tomto kontexte pripomenul, že dňa 8. júla 2015, kedy Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 401/2015 schválila návrh na vydanie osvedčenia o významnej investícii na realizáciu stavby s názvom Výbudovanie strategického parku, vzniklo priamo podľa § 3 ods. 5 zákona č. 175/1999 Z.z. predkupné právo štátu. V čase uzatvorenia kúpnej zmluvy medzi stranami tohto sporu, t. j. 17. júna 2015 nebola zmluvná voľnosť účastníkov tohto zmluvného vzťahu obmedzená, pretože neexistovala skutočnosť brániaca realizácii predmetu zmluvy. Takáto skutočnosť nastala až po uzavretí zmluvy, ale pred rozhodnutím správneho orgánu o vklade, na ktorú bol povinný správny orgán prihliadnúť. Vychádzajúc z vyššie uvedených skutkových a právnych záverov potom krajský súd dospel k záveru, že aj keď primárnym dôvodom zamietnutia žaloby bol nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane žalobcu, niet pochybností o tom, že skutočnosti, ktoré nastali po prevode vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti, založili dodatočnú nemožnosť plnenia. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Namietal zmätočnosť a arbitrárnosť napadnutého rozsudku, trpiaceho nedostatkom riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia v takom rozsahu, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Zmätočnosť rozhodnutia spočíva okrem iných aj v tom, že krajský súd nedostatok naliehavého právneho záujmu odôvodnil aj meritórnymi závermi o dodatočnej nemožnosti plnenia v dôsledku vzniku predkupného práva štátu. Záver súdov nižších inštancií o nedostatku naliehavého právneho záujmu považoval za arbitrárny z dôvodu, že sa stále rieši aktuálna otázka, komu má byť náhrada vyplatená, nakoľko pre vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku (z úschovy súdu) musí žalobca preukázať, že bol jeho vlastníkom ku dňu vyvlastnenia, teda, že vyvlastnené bolo (práve) jeho vlastnícke právo k pozemku. Odvolaciemu súdu vyčítal, že sa vôbec nezaoberal posúdením konkrétnych skutkových okolností posudzovanej veci a zdôraznil, že z dôvodu arbitrárnych záverov o nedostatku naliehavého

právneho záujmu na požadovanom určení je mu znemožnené preukázať, že nehnuteľnosť nadobudol na základe platnej zmluvy. Dovolateľ uviedol, že neskoršie konanie o úschovách ešte neznamená, že by naliehavý právny záujem v prejednávanej veci nebol daný, nakoľko konanie o určenie vlastníckeho práva začalo skôr a vzhľadom na veľké množstvo účastníkov je efektívnejšie a hospodárnejšie, aby boli sporné otázky vyriešené v konaniach o určenie, keďže sa vedie viacero obdobných konaní, ktorých predmetom sú jednotlivé vyvlastnené nehnuteľnosti. Upriamil pozornosť na rozhodnutie najvyššieho súdu R 91/2018 a uzavrel, že v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia o nedostatku naliehavého právneho záujmu bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces. Dovolateľ nesprávny procesný postup videl aj v tom, že krajský súd nevytvoril procesný priestor na vyjadrenie k dovtedy nepoužitým ustanoveniam právneho predpisu, keď mal za to, že odvolací súd vec posudzoval podľa iných ustanovení zákona (pokiaľ ide o uplatnenie práva na predmet úschovy) ako súd prvej inštancie. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolateľ žiadal rozsudok odvolacieho súdu zrušiť v celom rozsahu a súčasne v zmysle § 444 ods. 2 CSP navrhol odloženie právoplatnosti dovolaním napadnutého rozsudku.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že napadnutý rozsudok krajského súdu považuje za skutkovo a právne správny. Nesúhlasila s vytýkaným arbitrárnym zdôvodnením odvolacieho súdu, odôvodnenie napadnutého rozsudku zodpovedá požiadavkám vyplývajúcich z ustanovenia § 220 ods. CSP. K správnosti záverov o nedostatku naliehavého právneho záujmu poznamenala, že odvolací súd žiadnym spôsobom neporušil práva dovolateľa, keď svoj právny záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobcu podrobne zdôvodnil a správne postrehol, že navrhované rozhodnutie by neprinieslo žiadnu zmenu v právnom stave predmetu sporu, či strán sporu. Objasnil, že takéto určenie by nebolo spôsobilé ovplyvniť jeho právne postavenie, nakoľko nehnuteľnosť bola vyvlastnená a dovolateľ by nebol ani v prípade vyhovenia žalobe súdom zapísaný ako vlastníak sporných nehnuteľností. Súhlasila s odvolacím súdom aj v jeho názore, že žalobca nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení ani z dôvodu jeho „údajného“ nároku na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie predmetu sporu, ktorá bola zložená do úschovy súdu v prospech konkrétneho príjemcu. Záverom poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu z 27. januára 2021 sp. zn. 1 Cdo 36/2020, ktorým bolo dovolanie v skutkovo zhodných veciach odmietnuté a bola tak názoru, že nie je daná prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP. Navrhla dovolanie žalobcu ako neprípustné odmietnuť.

5. Podľa § 444 ods. 2 CSP ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na návrh odložiť jeho právoplatnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa; ustanovenie § 230 tým nie je dotknuté.

6. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. 2 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné a treba ho odmietnuť. Na stručné odôvodnenie v zmysle § 451 ods. 3 veta prvá CSP dovolací súd uvádza nasledovné:

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý

proces.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietal zmätočnosť a arbitrárnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, trpiaceho nedostatkom riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia. Zmätočnosť rozhodnutia spočíva okrem iných aj v tom, že krajský súd nedostatok naliehavého právneho záujmu odôvodnil aj meritórnymi závermi o dodatočnej nemožnosti plnenia v dôsledku vzniku predkupného práva štátu.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

13. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26, 5 Cdo 57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkom odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

15. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Súdmi oboch nižších inštancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Myšlienkový postup súdov je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijali. Dovolací súd neakceptoval opodstatnenosť dôvodov, ktoré žalobca uvádzal v dovolaní o zmätočnosti a arbitrárnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, trpiaceho nedostatkom riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia. Z odôvodnenia rozhodnutí súdov (oboch) nižších inštancií je zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah vychádzali, keď dospeli k záveru o nedôvodnosti uplatneného nároku žalobcu (po pripustení zmeny žaloby) na určenie, že bol vlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k. ú. R., obec R., okres Nitra, zapísanej Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor na LV č. XXXX ako parc. registra „C“ evidovaná na mape určeného operátu, parc. č. XXXX, druh pozemku: orná pôda o výmere 624 m² ku dňu vyvlastnenia tejto nehnuteľnosti. Súdom prvej inštancie osobitne zdôraznil, že sa prioritne najprv zaoberal tým, či žalobca má naliehavý právny záujem na požadovanom určení a dospel k záveru, že

tomu tak nie je, nakoľko žalobca žiada určiť vlastnícke právo späťne (ku okamihu vyvlastnenia), pričom žalobou podľa § 137 písm. c/ CSP sa určuje, či tu právo je alebo nie je, a nie to, či tu právo v minulosti bolo. Argumentáciu žalobcu, ktorou preukazoval naliehavý právny záujem na požadovanom určení zmenenou žalobou o tom, že na to, aby mu mohla byť vyplatená náhrada za vyvlastnenie, musí byť určený za vlastníka pozemku ku dňu jeho vyvlastnenia, súd prvej inštancie neuznal a v tejto súvislosti dostatočne jasne vyložil, že účelom požadovaného určenia nie je zmena osoby zapísanej ako vlastník v katastri nehnuteľností, ale vyplatenie náhrady za vyvlastnený pozemok, pričom (ale) žaloba o plnenie má prednosť pred žalobou o určenie a preto sa ani nejedná o prípad prípustnosti určovacej žaloby ako prostriedku ochrany už porušeného práva, nakoľko žalobca žalobou nesleduje zosúladienie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom - zápis jeho vlastníckeho práva v katastri nehnuteľnosti, ale ide mu len o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie ohľadne nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení a ďalej, reflektujúc priebeh prevodu nehnuteľnosti medzi dotknutými subjektami až do momentu ich vyvlastnenia, zrozumiteľne objasnil, že nejde o žalobu riešiacu aktuálnu otázku a žalobca nemôže mať naliehavý právny záujem na požadovanom určení, pretože vzhľadom na vznik predkupného práva štátu po uzatvorení zmluvy, ale pred vznikom vlastníckeho práva vkladom do katastra nehnuteľností (predkupné právo štátu bolo následne uplatnené), žalobca nikdy nebol a ani nemohol byť zapísaný ako vlastník predmetnej nehnuteľnosti, t. j. nenadobudol a ani nemôže nadobudnúť vlastnícke právo.

16. Pokiaľ aj krajský súd nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobcu na žiadanom určení vlastníckeho práva do minulosti odôvodnil o. i. aj (meritórnymi) závermi o dodatočnej nemožnosti plnenia v dôsledku vzniku predkupného práva štátu, uvedené nezakladá zmätočnosťnú vadu v takej (kvalifikovanej) miere, v ktorej by došlo k znemožneniu uskutočňovania procesných práv patriacich žalobcovi. Tým, že odvolací súd záverom v napadnutom rozsudku akcentoval, že primárnym dôvodom zamietnutia žaloby v prejednávanej veci bol nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane žalobcu (ako to zistil aj súd prvej inštancie), žalobcom vytýkaná vada zmätočnosti takto ojedinele formulovaného odôvodnenia rozsudku o nedostatku naliehavého právneho záujmu aj meritórnymi závermi o dodatočnej nemožnosti plnenia, neodôvodňuje, čo do intenzity zásahu do procesných práv žalobcu záver, že bolo porušené žalobcove právo na spravodlivý proces. Porušenie práva na spravodlivý proces a tým aj základného práva na súdnu ochranu by predstavoval opačný postup súdov nižších inštancií, ktoré by rozhodli o vecnej opodstatnenosti určovacej žaloby bez toho, aby dospeli k záveru o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu (sp. zn. II. ÚS 590/2017), čo však nie je prejednávaný prípad.

17. So zreteľom na uvedené možno konštatovať, že odvolací súd pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenul vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, a je zrejmé, ako a z akých dôvodov meritórne (rozsudkom) vo veci samej rozhodol. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) spĺňa požiadavky zákonného ustanovenia § 393 CSP týkajúceho sa náležitostí odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že žalobca sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

18. Dovolateľ vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietal, že v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia súdov nižších inštancií o nedostatku naliehavého právneho

záujmu, bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces.

18.1. Dovolací súd úvodom poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie vecí prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Dovolací súd v tomto kontexte ďalej uvádza, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch, nakoľko nesprávne právne posúdenie vecí nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (porov. R 24/2017). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravyospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Skutočnosť, že dovolateľ má odlišný právny názor než konajúce súdy, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ním tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

18.2. Pre prípad, že by sa dovolateľ predmetnou argumentáciou eventuálne domáhal dovolacieho prieskumu v zmysle § 421 ods. 1 CSP, dovolací súd poukazuje na ustanovenie § 432 ods. 2 CSP, ktoré uvádza spôsob, ako má dovolateľ dovolací dôvod podľa tohto ustanovenia vymedziť. Ustanovenie § 432 ods. 2 CSP je pritom vždy nutné vykladať v súvislosti s § 421 CSP zakladajúcim prípustnosť dovolania v prípade nesprávneho právneho posúdenia vecí, čo znamená, že dovolateľ je povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd buď odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V preskúmvanej veci dovolateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom) nevymedzil predmetný dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie vecí odvolacím súdom) spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 tohto právneho predpisu. Iba samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 67/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017). Na základe uvedeného dovolací súd uzatvára, že neboli splnené podmienky prípustnosti dovolania ani podľa § 421 ods. 1 CSP.

19. K ďalšiemu dôvodu zmätočnosti uvádzanému dovolateľom, že krajský súd nevytvoril procesný priestor na vyjadrenie k dovtedy nepoužitým ustanoveniam právneho predpisu, keď mal za to, že odvolací súd vec posudzoval podľa iných ustanovení zákona (pokiaľ ide o uplatnenie práva na predmet úschovy), dovolací súd uvádza, že Civilný sporový poriadok v ustanovení § 382 ustanovuje, že ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Citované zákonné ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

19.1. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné (por. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 1/2018). Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 33/2011 konštatoval, že pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníkov konania v zmysle § 213 ods. 2 OSP (teraz § 382 CSP), aby sa vyjadrili k možnému použitiu

toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ OSP (teraz § 420 písm. f/ CSP).

19.2. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, že súd prvej inštancie sa prioritne najprv zaoberal tým, či žalobca má naliehavý právny záujem na požadovanom určení a následne svoje rozhodnutie založil na právnom závere, že naliehavý právny záujem vo veci daný nie, nakoľko žalobca žiada určiť vlastnícke právo späťne (ku okamihu vyvlastnenia), ale žalobou podľa § 137 písm. c/ CSP sa určuje, či tu právo je alebo nie je, a nie to, či tu právo v minulosti bolo. Ak aj žalobca po pripustení zmeny žaloby preukazoval svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení tým, že na to, aby mu mohla byť vyplatená náhrada za vyvlastnenie, musí byť určený za vlastníka pozemku ku dňu jeho vyvlastnenia, súd prvej inštancie tomu nepriznal žiadnu relevanciu s argumentom, že účelom požadovaného určenia nie je zmena osoby zapísanej ako vlastníak v katastri nehnuteľností, ale vyplatenie náhrady za vyvlastnený pozemok, pričom (ale) žaloba o plnenie má prednosť pred žalobou o určenie a preto sa ani nejedná o prípad prípustnosti určovacej žaloby ako prostriedku ochrany už porušeného práva, nakoľko žalobca žalobou nesleduje zosúladenie zhody zápisu vo verejnom registri so skutočným právnym stavom - zápis jeho vlastníckeho práva v katastri nehnuteľnosti, ale ide mu len o vyplatenie náhrady za vyvlastnenie pozemku. Odvolací súd v potvrdzujúcom rozsudku na tomto mieste považoval za potrebné uviesť, že žalobcovi z pripustenej zmenenej žaloby nejde o určenie vlastníckeho práva, ale o to, aby mal vydané rozhodnutie, na základe ktorého si bude môcť pred OÚ Nitra (podľa správnosti OS Nitra, pozn. dovolacieho súdu) uplatniť vyplatenie náhrady za vyvlastnenie zloženej do úschovy; dodal, že z uvedeného vyplýva, že potom už ide o iné konanie. Odvolací súd záverom v napadnutom rozsudku osobitne vyzdvihol, že „primárnym dôvodom zamietnutia žaloby žalobcu v tejto prejednávanej veci, čo nakoniec správne zistil aj prvoinštančný súd, bol nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane žalobcu.“

19.3. Podľa názoru dovolacieho súdu po racionálnom zhodnotení týchto dvoch právnych posúdení súdov nižších inštancií o zamietnutí žaloby pre nedostatok naliehavého právneho záujmu v zmysle ustanovenia § 137 písm. c/ CSP je vylúčené, aby odvolací súd založil svoje rozhodnutie na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie. Odvolací súd spor neposudzoval podľa iných ustanovení zákona a na vec nesubsumoval také ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci súdom prvej inštancie neboli použité, t. j. odvolací súd ustanovenia konania o úschovách žiadnym spôsobom neposudzoval a ani z nich nevychádzal (ako to žalobca v dovolaní neúspešne podsúva), preto nemohol ani prijať iné právne závery ako súd prvej inštancie, ktoré by pre jeho rozsudok boli rozhodujúce. Preto v okolnostiach konkrétneho prípadu nebolo ani potrebné, aby odvolací súd pristupoval k splneniu tzv. mandukačnej (poučovacej) povinnosti vyplývajúcej z § 382 CSP a odvolacie rozhodnutie nemožno považovať za prekvapivé. S poukazom na uvedené nemohodôjsť k procesnej vade konania uvedenej v § 420 písm. f/ CSP a porušeniu práva žalobcu na spravodlivý súdny proces.

20. Dovolací súd na uvedenom základe dospel k záveru, že žalobca neopodstatnene namieta nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jeho procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia nevyplýva. Dovolací súd preto dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

21. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.